

0 MANAGEMENTSAMENVATTING

In dit rapport wordt een gemeenschappelijke aanpak voorgesteld voor het vastleggen van milieukwaliteitsnormen voor de compartimenten bodem, water en lucht. Na de formulering van de algemene doelstelling van de studie worden in een tweede hoofdstuk het juridisch-wettelijk kader geschetst en de bijhorende randvoorwaarden, die dienen gevolgd te worden bij het opstellen van milieukwaliteitsnormen. In een derde hoofdstuk wordt het proces beschreven dat wordt voorgesteld als handreiking bij het opmaken van milieukwaliteitsnormen. In een vierde hoofdstuk wordt dan dieper ingegaan op de concrete invulling van deze procedures onder de vorm van een draaiboek. In het vijfde hoofdstuk wordt eveneens een tijdschema met raming van de benodigde tijd voor de opeenvolgende stappen gegeven. In een afzonderlijk document zijn tenslotte de 9 knelpuntennota's verwerkt, die als basis hebben gediend voor het tot stand komen van de procedure en bijhorend draaiboek.

De vorm en de structuur van de voorgestelde procedure en het bijhorend modulaire draaiboek is vergelijkbaar met de methodiek die door Vito, in opdracht van AMINAL, werd opgesteld voor de onderbouwing van luchtkwaliteitsdoelstellingen (C. Cornelis, e.a., 2002). Vermits het de bedoeling was een uniforme methodologie over de milieucompartimenten heen te ontwikkelen wordt ook rekening gehouden met de specificiteit van de op te stellen milieukwaliteitsdoelstellingen voor bodem en water en met de interacties over de compartimenten heen. Verder wordt rekening gehouden met de Europese richtlijnen en verordeningen, die een aantal procedurele en methodologische eisen opleggen bij het uitwerken van milieukwaliteitsnormen op het niveau van de Lidstaten. Verder worden ook de recente wetenschappelijke inzichten en internationale evoluties terzake meegenomen.

De methodologie is opgebouwd uit een aantal modulaire procedures die volgens een stappenschema in min of meerdere mate doorlopen kunnen worden, al naar gelang de behoefte en rekening houdend met de actuele beleidssituatie. Het stappenschema is afgeleid van de procedures voorzien in de recente kaderrichtlijnen water en lucht.

1. Selectie en prioritering van de milieugevaarlijke stoffen voor stofgerichte normering; of selectie van de gepaste biotesten of biodiversiteitsmatrix voor niet stofgerichte effectnormering.;
2. Wetenschappelijke onderbouwing en voorstel van milieukwaliteitsnormen;
3. Toetsing aan de economische en maatschappelijke haalbaarheid;
4. Besluitvorming en vastleggen van milieukwaliteitsnormen;
5. Opvolging van milieukwaliteitsnormen;
6. Aanpassing van milieukwaliteitsnormen aan de hand van nieuwe wetenschappelijke kennis en inzichten.

Voor stofgerichte normen worden in een eerste fase de prioritair belangrijke milieugevaarlijke stoffen geselecteerd op basis van wetenschappelijke inzichten. Voor niet-stofgerichte effectnormen worden in deze fase de gepaste biotesten geselecteerd op basis van wetenschappelijke inzichten.

In een tweede, sterk wetenschappelijk onderbouwde fase, wordt per stof of per biologische testbatterij vastgesteld welke de grens- en streefwaarden zijn die bescherming bieden aan mens en milieu. Hierin is ook inbegrepen een evaluatie met betrekking tot de interpretatie en

implementatie van de milieukwaliteitsnormen voor Vlaanderen en waarbij ook rekening dient gehouden met de specifieke milieugesteldheid en bevolkingssituatie in Vlaanderen.

De derde fase omvat een gedetailleerde analyse van de huidige en toekomstige milieukwaliteit voor het betrokken compartiment (en bij uitbreiding milieukwaliteit van de andere milieuc compartimenten) en een toetsing aan de technologische, economische en maatschappelijke haalbaarheid. De methodologie houdt bovendien rekening met de actuele en toekomstige beleidsontwikkelingen, zowel op internationaal (Europees) niveau als op regionaal niveau.

De vierde fase omvat de officiële procedure tot besluitvorming die moet leiden tot acceptatie en vastlegging van de milieukwaliteitsnormen in de wetgeving. Vermits hierbij verschillende maatschappelijke actoren betrokken zijn, zijn hiervoor verschillende scenario's mogelijk.

Om de milieukwaliteitsnormen effectief te doen gelden is opvolging van de milieukwaliteit door systematische metingen een vereiste; dit is in stap vijf uitgewerkt. In geval van systematische overschrijdingen van de meetwaarden t.o.v. de kwaliteitsdoelstellingen dienen saneringsacties te worden doorgevoerd. Ook om verwachte overschrijdingen te voorkomen kan een saneringsplan worden opgemaakt. Hiertoe werd een schema uitgewerkt waarin (gerichte) kwaliteitsmetingen voor het opsporen van overschrijdingen, bronopsporing, modellering en beleidsmaatregelen een essentiële rol spelen.

Tenslotte kan in een zesde stap, afhankelijk van de wetenschappelijke ontwikkelingen, van de inzichten verworven bij de implementatie en opvolging in de praktijk of van nieuwe technologische ontwikkelingen de procedure voor actualisatie of herziening van de betrokken milieukwaliteitsnormering geïnitieerd worden.

Verder kunnen specifieke aanvullingen en/of bijstellingen van de methodologie voor milieukwaliteitsdoelstellingen, o.m. afhankelijk van beleidskeuzes, noodzakelijk zijn op volgende punten :

- mogelijke specifieke uitbreiding van de methodologie (o.a. specifieke modellen) voor het opstellen van milieukwaliteitsdoelstellingen door de milieuc compartimenten heen voor lucht, bodem en water (zowel grondwater als oppervlaktewater);
- het al dan niet in rekening brengen van combinatietoxiciteit bij de stofgerichte normering;
- het al dan niet in rekening brengen van een gebiedsgerichte of seizoensgebonden differentiatie van de milieukwaliteitsdoelstellingen voor bepaalde milieuc compartimenten (bijv. gebiedsgericht voor water, seizoensgebonden voor lucht).